

Tussen witte paaltjes en grote projecten

Opsporing en aanpak van risico's bij het Centrumplan
in Eijsden

20 mei 2011

Inhoudsopgave

1.	Inleiding en aanleiding	5
2.	Onderzoeksvragen, aanpak en uitvoering	7
3.	Normenkader	9
4.	Centrumplan	13
4.1	Het Centrumplan in kort bestek	13
4.2	De voorziene kosten en opbrengsten	14
4.3	De tijdsplanning	15
4.4	Servatius als uitvoeringspartner	15
4.5	Raadsinformatie over het Centrumplan	17
4.6	Stand van zaken april 2011	18
5.	Gemeentelijke projectorganisatie	21
5.1	Doelstelling Centrumplan	21
5.2	Communicatie	21
5.3	De projectorganisatie	22
6.	Risicobeheersing Centrumplan	27
6.1	Kaderstelling	28
6.2	Reikwijdte	28
6.3	Sturing	28
6.4	Planning	29
6.5	Financiën	29
6.6	Risico's	29
6.7	Projectorganisatie en uitvoering	30
6.8	Controle	30
7.	Conclusies en aanbevelingen	33
7.1	Conclusies	33
7.2	Aanbevelingen	33
Bijlagen:		
1.	Chronologie	36
2.	Lijst van personen waarmee de commissie heeft gesproken	39
3.	Lijst van afkortingen	40
4.	Geraadpleegde literatuur	41
5.	Eerdere onderzoeken	42
6.	De rekenkamercommissie	45

1. Inleiding en aanleiding

In 1967 was het Veldje een van de eerste uitbreidingswijken van de gemeente Eijsden. Nadien volgden nog een aantal uitbreidingen. In de jaren tachtig breidde de gemeente het woningbestand uit met het Poelveld (westelijk deel) met 450 woningen. Deze woningen worden voor de helft bewoond door inwoners van de gemeente Eijsden. De overige woningen vervullen een functie voor de regio, waaronder Maastricht.

In 2003 heeft de provincie de POL-aanvulling bedrijventerreinen vastgesteld. Hierin werd het oostelijk gelegen deel van het Poelveld aangegeven als uitbreidingslocatie voor woningbouw voor de Maastrichtse behoefte. Het project is maart 2003 ter hand genomen.

Naast de uitbreiding van Poelveld is sprake van een aantal ontwikkelingen:

De bijna een halve eeuw bestaande portiekflats en duplexwoningen op het Veldje, konden niet meer voldoen aan de toekomstige huisvestingsvraag voor senioren. Het zorgcentrum De Bron voldeed ook niet meer aan de huidige eisen en zou een volledige gedaanteverandering moeten ondergaan. Er is een nieuw zorgcentrum met zorgwoningen gerealiseerd. De twee basisscholen aan de Breusterstraat/Van Geusauplein waren te klein gehuisvest. Bovendien waren een aantal schoolgebouwen verouderd. De scholen zijn inmiddels verhuisd naar de brede school op het Poelveld. Vanuit de Eijdsense ondernemersvereniging waren signalen ontvangen dat zij ten behoeve van de levensvatbaarheid van de Eijdsense detailhandel, aanstuurden op concentratie. De plek waar eerst de scholen gehuisvest waren, wordt benut voor de nieuwbouw van een winkelcentrum. Dit zijn de onderdelen van het Centrumplan waarmee het hart van de kern Eijsden nieuw leven wordt ingeblazen en waarmee Eijsden zich als onderdeel van de nieuwe gemeente Eijsden-Margraten verder zal ontwikkelen als een aantrekkelijke woonplaats. Onlosmakelijk verbonden met zo'n plan zijn aanpassingen in de infrastructuur, waaronder verkeersvoorzieningen.

Ook in financieel opzicht is sprake van een ingrijpend plan. Bij de besluitvorming in de gemeenteraad op 13 december 2005 bedroegen de geraamde kosten 18,3 miljoen euro, de verwachte baten 10,6 miljoen euro en de netto last voor de gemeente 7,7 miljoen euro.

Maar niet alleen in financieel opzicht zijn de uitwerking van de plannen en de uitvoering van de verschillende deelprojecten een enorme opgave. Ook de medewerking van ondernemers was een onzekere factor voor de verwezenlijking van de plannen. De intentie om mee te werken was er wel. De gevolgen van de projecten voor het verkeer, de verkeersstromen door vooral de kern Eijsden en daarmee de leefbaarheid in Eijsden vroegen eveneens de aandacht van college, gemeenteraad en al diegenen die bij de realisatie van deze projecten betrokken waren.

Aan grote projecten zijn altijd risico's verbonden, hoewel het woord risico in het raadsvoorstel van 13 december 2005 niet is terug te vinden. Financiële aannames, de medewerking van bij de projecten en plannen betrokkenen, het draagvlak onder de inwoners van de gemeente en bij de gemeenteraad vormen de ondergrond waarop het Centrumplan wordt uitgevoerd. Om tegenvallers, fouten, miscalculaties en onvoorziene problemen op te vangen is het nodig op zulke financiële, beleidsmatige, maatschappelijke en communicatieve risico's bedacht te zijn en erop in te spelen.

In het najaar van 2006 heeft de rekenkamercommissie (verder: de commissie) een oriënterend vooronderzoek gedaan naar de financiering van het Centrumplan.

Tot dit vooronderzoek werd besloten na verzoeken hiertoe van de Stichting Vive en de fractie van Partij Groot Eijsden. Deze verzoeken stoelden op verwachtingen omtrent een verslechtering van de financiële huishouding en solvabiliteit van de gemeente Eijsden, de samenloop van het Centrumplan met andere grote projecten (waaronder de 'Rijksweg') en een mogelijke stijging van gemeentelijke tarieven en leges. De commissie kwam in een vooronderzoek dat zij in 2007 heeft uitgevoerd tot de volgende conclusies:

- de commissie had geen aanwijzingen van een structurele verslechtering van de financiële huishouding en solvabiliteit;
- van een als gevolg van het Centrumplan noodzakelijk stijging van tarieven is de commissie toen niets gebleken.

De commissie zag daarom af van een nader onderzoek naar de financiering van het Centrumplan.¹

Van de ervaringen die met grote projecten als het Centrumplan worden opgedaan kan worden geleerd. De nieuwe gemeente Eijsden-Margraten staat naast de uitvoering van het Centrumplan voor nieuwe opgaven en nieuwe grote projecten:

- ver- en nieuwbouw van het gemeentehuis aan het Amerikaplein in Margraten;
- herinrichting van het Amerikaplein, realisering van een multifunctionele accommodatie in de kern Margraten;
- inrichten van een vernieuwd sportcomplex in Mheer;
- realisering van een brede school in Gronsveld;
- nieuwe bestemming voor onderwijslocatie Kampweg in Gronsveld;
- herbestemming van het Ursulinencomplex in Eijsden;
- realisering van een woon-zorgcomplex in Noorbeek.²
- Heiligerweg

Deze projecten zijn qua omvang en samenhang niet te vergelijken met het Centrumplan.

De aanbevelingen van de commissie in hoofdstuk 7 zijn zo geformuleerd dat deze ook als een checklist kunnen dienen voor toekomstige grote projecten in Eijsden en in Eijsden-Margraten.

¹ Brief van de commissie aan de voorzitter van de gemeenteraad van Eijsden, 27 maart 2007.

² Programmabegroting 2011-2014, blz. 7.

2. Onderzoeksvragen, aanpak en uitvoering

Onderzoeksvragen

Aan dit onderzoek van de commissie liggen twee hoofdvragen ten grondslag:

1. Worden de risico's die samenhangen met de uitvoering van het Centrumplan adequaat beheerst?
2. Zijn hier verbeteringen aan te geven, mede met het oog op toekomstige grote projecten?

Deze twee hoofdvragen zijn uitgewerkt in deelvragen op organisatorisch en politiek-bestuurlijk niveau alsmede in een deelvraag gericht op aanbevelingen.

1. Op organisatorisch niveau
 - Zijn de risico's die samenhangen met het Centrumplan geïdentificeerd?
 - Zijn adequate risico-reductiemaatregelen genomen?
 - Worden de maatregelen ook uitgevoerd?
 - Op welke wijze wordt het project-Centrumplan beheerst?
2. Op politiek-bestuurlijk niveau
 - Wordt de gemeenteraad in voldoende mate op de hoogte gehouden van de relevante ontwikkelingen (zowel over programma, tijdsplanning en financiële ontwikkelingen)?
 - Kan de raad het project controleren, de regie houden en eventueel nadere kaders stellen?
3. Aanbevelingen
 - Welke lessen kunnen worden getrokken aan de hand van het project-Centrumplan met het oog op huidige en toekomstige projecten?

In het derde hoofdstuk komt het normenkader aan bod. Hoofdstuk 4 beschrijft het Centrumplan en geeft een overzicht van de financiële dimensies van dit grote project. In hoofdstuk 5 gaat de commissie in op de projectorganisatie. In hoofdstuk 6 wordt ingegaan op de informatievoorziening aan de gemeenteraad. In het zevende hoofdstuk komt de risicobeheersing aan de orde. Het laatste hoofdstuk bevat de conclusies en aanbevelingen.

In de bijlagen is een beknopte chronologie opgenomen.

Aanpak en uitvoering van het onderzoek

Op 2 maart 2010 heeft de commissie met het presidium van de gemeenteraad van Eijsden overlegd over de opzet van een onderzoek naar de risicobeheersing van grote projecten. Het onderzoeksonderwerp en de onderzoeksopzet hadden de instemming van het presidium. Daarop heeft op 5 maart 2010 de commissie de onderzoeksopzet vastgesteld en aan de gemeenteraad aangeboden.

De uitvoering van het onderzoek ondervond problemen. Op 6 april 2010 meldde de gemeentesecretaris dat een begrotingswijziging nodig was voor de uitvoering van het onderzoek. Op 4 juni 2010 heeft de voorzitter van de commissie de leden van de gemeenteraad per brief op de hoogte gebracht van het stokkende verloop van het onderzoek. Tot 13 oktober 2010 verliep de samenwerking met het toenmalige college en met de toenmalige gemeentesecretaris moeizaam.

Op 13 oktober 2010 heeft de commissie gesprekken gevoerd met bij het Centrumplan betrokken ambtenaren. Vanaf dat moment heeft de commissie de medewerking gekregen die ze bij het begin van haar onderzoek wenste. Voor een overzicht van de gevoerde gesprekken zie bijlage 2. Op 22 januari 2011 heeft de commissie op haar verzoek aanvullende informatie ontvangen.

Op 25 maart 2011 heeft de commissie besloten het feitelijk deel van dit onderzoeksrapport voor hoor en wederhoor voor te leggen. Op 21 april 2011 heeft de gemeente Eijsden-Margraten gereageerd en heeft de commissie het onderzoek vastgesteld.

3. Normenkader

In dit hoofdstuk gaat de commissie in op het normenkader dat gehanteerd wordt bij de beantwoording van de onderzoeksvragen.

De hoofdvraag van het onderzoek is of de risico's die samenhangen met het Centrumplan adequaat worden beheerst. Voor de beantwoording van deze vraag hanteert de commissie deelvragen op organisatorisch en politiek-bestuurlijk niveau. Deze vragen zijn reeds in hoofdstuk 2 ingeleid.

Op organisatorisch niveau:

- Zijn de risico's die samenhangen met het Centrumplan geïdentificeerd?
- Zijn adequate risicoreductiemaatregelen genomen?
- Worden de maatregelen ook uitgevoerd?
- Op welke wijze wordt het projectplan beheerst?

Op politiek-bestuurlijk niveau:

- Wordt de raad in voldoende mate op de hoogte gehouden van de relevante ontwikkelingen (over programma, tijdsplanning en financiële ontwikkelingen)?
- Kan de raad het project controleren, de regie houden en eventueel nadere kaders stellen?

Deze vragen worden beantwoord door de feitelijk in Eijsden bij het Centrumplan toegepaste werkwijze te vergelijken met een normenkader. Hieraan ligt de veronderstelling ten grondslag dat als aan de normen wordt voldaan de risico's adequaat worden beheerst.

Het nemen van adequate maatregelen betekent echter nog niet dat risico's zijn uitgebannen. Riskante feiten kunnen zich altijd nog voordoen. Er zijn echter dan wel, gegeven de middelen, adequate maatregelen genomen die de kans op het zich voordoen van ongewenste feiten zoveel mogelijk trachten te voorkomen. Als ze zich toch manifesteren zullen deze ertoe leiden dat de effecten zo veel mogelijk worden beperkt.

De raad heeft een kaderstellende en controlerende rol. Het college heeft een uitvoerende. De raad moet ervan uit kunnen gaan dat het college 'in control' is. Dat betekent onder meer dat het college het project binnen de door de raad vastgestelde kaders van tijd, geld, doel en prestatie uitvoert en dat het college zicht heeft op de aard en omvang van de met het project samenhangende risico's en de beheersing daarvan. Besluiten kunnen door de raad alleen verantwoord worden genomen als deugdelijke informatie wordt aangeboden door het college.

Op basis van de Regeling Grote projecten³ heeft de rekenkamer Den Haag een checklist samengesteld om grote projecten kritisch te kunnen volgen: Regeling Grote projecten 22 juni 2006, Checklist 10 januari 2010. De checklist is voor leden van de gemeenteraad nuttig omdat deze gericht is op de ondersteuning van raadsleden die besluiten moeten nemen over grote projecten.

³ Zie Rapport Tijdelijke commissie Infrastructuurprojecten van 16 december 2004 (Tweede Kamer 2004 – 2005, 29283, nr 6).

De checklist die de commissie als normenkader hanteert is de volgende:

Kaderstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Probleemanalyse: is duidelijk welk probleem met het project wordt aangepakt en waarom het zou werken? • Zijn er alternatieve oplossingen en bestaat er een voorkeur? • Outcome doelstellingen (beoogde maatschappelijke effecten) toetsbaar? • Output doelstellingen (beoogde prestaties / resultaten) toetsbaar? • Belangen en wensen beoogde doelgroep in beeld? • Belangen en wensen derden (marktpartijen, belangenorganisaties, in/samenspraak)?
Reikwijdte	<ul style="list-style-type: none"> • Projectdefinitie (is helder wat wel en wat niet onder project valt?) • Ruimte voor scopewijzigingen? Zo ja wie besluit wanneer? • Flexibiliteit ten aanzien van kosten, opbrengsten en kwaliteit?
Sturing	<ul style="list-style-type: none"> • Op welke grootheden wordt het project gestuurd? • Is duidelijk, over de hele looptijd van het project, wat de besluitvormingsmomenten zijn en wat de betrokkenheid van de raad daarbij is? • PPS: is de verantwoordelijkheid- en bevoegdheidsverdeling tussen gemeente en marktpartijen beschreven? • Is vastgelegd dat bij wijzigingen in scope, financiën, risico's en tijd/planning de raad kan bijsturen?
Planning	<ul style="list-style-type: none"> • Is er een tijdschema waarin de verschillende projectfasen aan concrete data worden gekoppeld? • Is aangegeven wat de minimum en de maximum tijdsduur is tot de start van het project (bandbreedte)? • Is rekening gehouden met de benodigde tijd voor in/samenspraak?
Financiën	<ul style="list-style-type: none"> • Raming van kosten en opbrengsten (is ook aangegeven hoe de raming tot stand is gekomen? Is de raming getoetst, intern/extern)? • Wijze van financiering (inclusief inpassing in de gemeentebegroting) • Afspraken/voorstellen over compensatie eventuele overschrijdingen? • PPS: is de keuze voor PPS onderbouwd (variantenanalyse) en is de gekozen vorm (partnerkeuze, belangenanalyse) nader ingevuld?
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Risico-inventarisatie • PPS: in risico-inventarisatie aandacht voor afwentelingsmechanismen en stelposten • Zijn de genoemde risico's daadwerkelijk risico's (of bijvoorbeeld scopewijzigingen)? • Classificeren van risico's (bv financieel, juridisch, technisch, bestuurlijk) • Kans van optreden per risico • Beheersmaatregelen (met bijbehorende kosten en dekking) per risico • Kwantificering totaal bruto risico, inclusief bandbreedte

Projectorganisatie en uitvoering	<ul style="list-style-type: none">• Is projectorganisatie, zowel intern binnen de gemeente als bij een eventuele externe uitvoeringsorganisatie helder omschreven?• Is de administratieve organisatie en interne controle duidelijk, inclusief de daarin geregelde toetsingsmechanismen en functiescheiding (toezicht/uitvoering)?• Zijn er audits gepland?• PPS: hoe wordt de toezichthoudende rol van de gemeente ingevuld?
Controle	<ul style="list-style-type: none">• Wordt de raad in tussen- en eindrapportages ingelicht over de realisatie, de verschillen met het oorspronkelijke besluit en de verklaring hiervan?

Bron: Grip op grote projecten. Rapport van de Rekenkamer Den Haag 28 januari 2010:

<http://www.rekenkamerdenhaag.nl/publicaties/gripgroteprojecten.php>

Voor de beoordeling of het 'project Centrumplan' als zodanig ook projectmatig is beheerst sluit de commissie aan bij de standaarden zoals opgenomen in Prince 2. Prince staat oorspronkelijk voor 'Projects in Controlled Environments'. Prince heeft haar wortels bij de Britse overheid. Het 'Central Computer and Telecommunications Agency' voerde in 1989 Prince in. Sindsdien werd dit agentschap omgedoopt in het 'Office of Government Commerce'.

Prince2 dateert van 1996 en onder andere het Nederlandse ministerie van Defensie hanteerde Prince2 in de periode tussen 2002 en 2007 voor de uitvoering van tientallen projecten. Prince2 voorziet in een instrumentarium om bovengenoemde checklist na te lopen en controle op de uitvoering van projecten te behouden.

4. Het Centrumplan

4.1 Het Centrumplan in kort bestek

Het Centrumplan is bedoeld om samenhang tussen ontwikkelingen aan te brengen en te komen tot een integrale besluitvorming, in plaats van separate besluitvorming over afzonderlijke onderdelen. Op 13 december 2005 heeft de raad definitief besloten over het stedenbouwkundig ontwerp van het Centrumplan. Daarbij is vastgelegd dat de uit het Poelveld te verkrijgen inkomsten (zoals bouwleges) van cruciaal belang zijn voor het Centrumplan.

Het Centrumplan bestaat uit drie hoofdonderdelen:

Het Veldje

De intentie is om te komen tot sloop van de portiekflats en duplexwoningen en vervangende nieuwbouw plus de herinrichting van het plein. Momenteel zijn 39 flats gesloopt. Woningstichting Servatius voert de woonwensen uit. De eerste fase betreft 17 koopwoningen, 24 sociale huurappartementen en de renovatie van 6 bestaande appartementen. In de tweede fase gaat het om 22 koopwoningen en 21 sociale huurappartementen. De planning (volgens de raadsconferentie van juni 2008) is dat de derde fase in oktober 2013 wordt opgeleverd (volgens de eerste nieuwsbrief zou overigens in de eerste helft van 2010 worden opgeleverd). Het gaat in deze fase om 7 koopwoningen. Een op langere termijn te realiseren vierde fase zou 26 koopappartementen betreffen.

Breusterstraat

Onder deze naam vallen verschillende deelprojecten: nieuwbouw van zorgcentrum De Bron met zorgappartementen (ongeveer achttien) en boven winkels (ongeveer zeventig), groepswoningen, commerciële ruimten en koopappartementen evenals een complete herinrichting van de openbare ruimte met inbegrip van ongeveer 230 parkeerplaatsen op maaiveldniveau en 65 parkeerplaatsen ondergronds. Oplevering van De Bron was volgens planning februari 2010; planning van de oplevering van de Breusterhof/Bakvliet was eind 2009. Deze planning is nagenoeg op tijd gehaald.

Brede School / Poelveld

De ontwikkeling in het Poelveld van een gezamenlijke zogenaamde brede school is voor de ontwikkeling van het Centrumplan inhoudelijk en financieel van groot belang. Intentie was en is dat de twee basisscholen in Eijsden (de openbare basisschool Tangram en de rooms-katholieke basisschool Cramignon) samen een nieuw gebouw betrekken en dat daarin ook de zogenaamde flankerende voorzieningen worden opgenomen. De invulling van de identiteit blijft daarbij een verantwoordelijkheid van de afzonderlijke scholen (c.q. schoolbesturen). De flankerende voorzieningen zijn de peuterspeelzaal, de kinderopvang, het consultatiebureau van het Groene Kruis en de openbare bibliotheek.

Voor de brede school is een maximaal budget vastgesteld van 9,4 miljoen euro (waarbij alle kosten zijn inbegrepen).

Inhoudelijk is het concept van de ontwikkeling van de brede school voor het Centrumplan van grote betekenis omdat verwacht wordt dat de kinderen van de oude kern naar Poelveld gaan en de (nieuwe) inwoners van Poelveld ook weer naar de vernieuwde oude kern gaan om te winkelen. De relatie tussen beide zal zo worden versterkt en de betrokkenheid vergroot.

Bij de planning van het Poelveld is rekening gehouden met het Centrumplan. En omgekeerd: bij het Centrumplan is ook rekening gehouden met het Poelveld, met name wat betreft de verkeersstromen. Ook de inkomsten uit het Poelveld (bovenwijkse voorzieningen, bouwleges en ten gevolge van meer woningen/ meer wegen etc. een verhoging van de algemene uitkering) zijn van cruciaal belang voor de realisatie van het in de eigenlijke dorpskern gelegen delen van het Centrumplan. De planning, zoals gepresenteerd in de raadsconferentie van 17 juni 2008, is dat de start van de bouw van de brede school is voorzien in januari 2009 en de oplevering medio 2010. Eind 2009 werd de eerste steen voor de brede school gelegd. Het gebouw is december 2010 opgeleverd en per januari 2011, door de diverse gebruikers, in gebruik genomen. De leerlingen krijgen inmiddels les op de nieuwe (brede) school, die 15 april 2011 officieel is geopend.

In het plangebied Poelveld worden 650 woningen gebouwd. De exploitatie van het gebied is in handen van Ontwikkelingsmaatschappij Poelveld Eijsden BV. Het plan wordt gefaseerd uitgevoerd. Per april 2011 zijn 170 woningen/kavels verkocht.

4.2 De voorziene kosten en opbrengsten

De totale gemeentelijke kosten en baten zijn als volgt weer te geven:

Tabel 1: Gemeentelijke kosten en baten (bedragen in euro's)

Investerings	Bruto investering	Inkomsten	Subsidie/Servatius	Netto investering
Boekwaarden scholen	2.002.190	2.002.190		0
Boekwaarde infrastructuur	162.945	162.945		0
Infra Breusterstraat	4.188.632		2.574.599	1.614.033
Infra Veldje	2.059.237		1.268.086	791.151
Verhuiskosten scholen e.d.	497.000	497.000		0
School Poelveld	9.400.000	4.118.617		5.281.383
Subtotaal				7.668.567
Rentebijdrage				-98.039
Totaal	18.310.004	6.780.752	3.842.685	7.588.528
Totaal inkomsten	10.623.437			
Saldo/netto investeringen	7.588.528			

Bron: raadsnota 'Besluitvorming definitief stedenbouwkundig ontwerp Centrumplan' van 7 november 2005

Met andere woorden het saldo van de (netto) investeringen bedraagt (afgerond) 7,6 miljoen euro.⁴ Netto ten laste van de gemeente komt daarmee een bedrag van (afgerond) 7,7 miljoen euro.

Vanaf het jaar 2012 worden de jaarlijkse lasten hierover becijferd op 512.000 euro en de jaarlijkse (extra) baten worden berekend op in totaal 515.000 euro (waarvan 393.000 euro stijging algemene uitkering, bespaarde rente 98.000 euro en OZB Centrumplan 23.000 euro, zodat het exploitatieplan op 2.500 na financieel neutraal is.

De gemeente meldt het volgende: “In de huidige meerjarenbegroting zijn geen middelen gereserveerd voor de brede school in Poelveld. De extra middelen die de gemeente kan genereren uit de realisatie van het Centrumplan en de inkomsten uit de woningbouw in Poelveld maken het mogelijk om het gemeentelijk aandeel in de investering in het Centrumplan te realiseren.”⁵ Met andere woorden: “De exploitatie van het Centrumplan heeft derhalve geen nadelige gevolgen voor de reguliere gemeentelijke begroting en leidt niet tot een lastenverzwaring voor de burgers.”⁶

In de eerder genoemde brief van de commissie aan de voorzitter van de raad (van 27 maart 2007) meldt de commissie dat de onderbouwing van de financiële kaders van gemeentezijde geen aanleiding vormen o de financiering van het Centrumplan nader te onderzoeken. Met ander woorden: de financiering geeft geen aanleiding tot noemenswaardige bemerkingen of nader onderzoek.

4.3 De tijdsplanning

In het Startdocument Centrumplan - Poelveld - Panneslager⁷ wordt voor het Centrumplan uitgegaan van een tijdpad dat loopt van januari 2004 (besluit van de raad over het Centrumplan) via de start van de uitvoering in april 2005 tot de oplevering in januari 2006.⁸ Naderhand in 2005 is dit aangepast. Zie ook raadsbesluit december 2005. De planning zoals aangegeven in het startdocument was hiermee achterhaald.

4.4 Servatius als uitvoeringspartner

Het is onontkoombaar om een project van deze omvang uit te voeren in samenwerking met vele partners (inwoners, bewoners zorgcomplex, schoolbesturen, winkeliersvereniging etc. etc.). Met name woningstichting Servatius uit Maastricht is voor het project van grote betekenis. Voor zover het de te ontwikkelen woningen, zorgcentrum en commercieel vastgoed betreft van de ontwikkellocaties Breusterstraat en Veldje en omgeving, trad en treedt Servatius als belegger en ontwikkelaar en daarmee dus ook als risicodragende partij voor de uitvoering van het onroerend goed op. Dat geldt bij de herinrichting van de openbare ruimte van Breusterstraat en Veldje en omgeving ook als mede-investeerder.

In de Realisatieovereenkomst is vastgelegd dat indien binnen het Centrumplan ander onroerend goed wordt ontwikkeld dan woningen en commercieel vastgoed, zoals scholen of andere gemeenschapsvoorzieningen, dat voor zover gemeente Eijsden dat prefereert, Servatius zich zal inspannen ook voor dat deel als ontwikkelaar en zo nodig als belegger zal optreden.⁹

⁴ Na rentebijbeschrijving afgerond 7,7 miljoen euro.

⁵ Raadsnota 'Besluitvorming definitief stedenbouwkundig ontwerp Centrumplan' van 7 november 2005, blz. 29.

⁶ T.a.p. blz. 30.

⁷ Vastgesteld door de Stuurgroep op 14 januari 2004.

⁸ T.a.p. pag. 7.

⁹ Realisatieovereenkomst tussen gemeente Eijsden en Woningstichting Servatius, 13 maart 2006.

Servatius draagt de helft van de kosten (na aftrek van de provinciale ISV subsidie). Dit kwam volgens de raadsnota van 13 december 2005 neer op een bedrag van ruim twee miljoen euro, om precies te zijn: 2.392.685 euro.

In de nadere Realisatieovereenkomst is verder bepaald dat:

- De kosten voor bouwrijp en woonrijp maken (na aftrek van de ISV subsidie) tussen gemeente en Servatius gelijkelijk verdeeld zullen worden.
- Wat betreft de opstallen, start Servatius uiterlijk 1 september 2008 met het verhuren van het winkelcentrum en zou zij vóór 1 juli 2009 een ontvankelijke bouwvergunningsaanvraag indienen.
- Servatius begint met de bouw zodra 75 procent van het totale winkeloppervlak is verhuurd, een bouwvergunning beschikbaar is en de gronden in bouwrijpe staat zijn gebracht. Als vóór 1 juli 2010 niet 75 procent van het winkeloppervlak is verhuurd, kan Servatius aan de gemeente voorstellen doen voor programmawijzigingen van het winkelprogramma.
- De woningen boven het winkelcentrum worden voor risico van Servatius gerealiseerd. De start van de bouw vindt uiterlijk plaats op 31 december 2011. De start van de bouw van de koopwoningen (waaronder het Veldje en het plan Marathon) vindt plaats nadat een bouwvergunning beschikbaar is en zestig procent van de woningen voorverkocht zijn.
- Servatius start in het derde kwartaal van 2008 met de realisatie van zorgcentrum De Bron. Uiterlijk dient hiertoe in het tweede kwartaal van 2008 een bouwvergunningsaanvraag te worden ingediend.
- Servatius is verantwoordelijk voor de realisatie, het beheer en de exploitatie van de brede school in het Poelveld. Vertragingen als gevolg van een te late verhuizing van de scholen liggen niet in de risicosfeer van Servatius. Partijen hebben bij separate overeenkomsten afspraken gemaakt over de realisatie, het beheer en de exploitatie van de brede school.¹⁰ Het financiële risico voor de bouw van de school is verlegd naar Servatius.

Met deze overeenkomsten zijn de gemeente Eijsden en Servatius belangrijke partners geworden bij de uitvoering van het Centrumplan. Het succes van het Centrumplan ligt daarbij tevens voor een groot deel in handen van Servatius. Beide zijn voor het succes van elkaar afhankelijk geworden.

Maar ook bij tegenslagen bestaat een afhankelijkheidsrelatie. Woningstichting Servatius kwam in 2009 in zwaar weer terecht. De directeur van de Woningstichting werd begin 2009 op non-actief gesteld, omdat de Raad van Toezicht vond dat teveel risico's werden genomen. De voorzitter van de Raad van Toezicht trad zeven weken na zijn aantreden terug en op 25 september 2009 volgden de overige leden van de Raad van Toezicht.¹¹ De Woningstichting werd onder curatele van het ministerie voor Wonen, Werken en Wijken geplaatst en de minister wees een tijdelijke nieuwe voorzitter van de Raad van Toezicht aan. Bij de herschikking van projecten, die nodig was om verdere problemen bij de Woningstichting Servatius te voorkomen, bleef de betrokkenheid van Woningstichting Servatius bij het Centrumplan grotendeels buiten schot.¹²

¹⁰ Nadere Realisatieovereenkomst Centrumplan Eijsden, 25 juni 2008.

¹¹ 'Raad van Toezicht woningstichting Servatius stapt op'. In: NRC Handelsblad 26 september 2009.

¹² Formeel was het ministerie al in juni 2008 op de hoogte van de problemen bij Woningstichting Servatius. Het Centraal Fonds Volkshuisvesting, een toezichthouder, had al verschillende malen aangedrongen op ingrijpen door de minister. Het is de vraag of de gemeente Eijsden op de hoogte was van deze problemen én van het aandringen op de aanpak van deze problemen door de minister. 'Ministerie faalde bij aanpakken Servatius.' In: Financieel Dagblad 10 januari 2011.

4.5 Raadsinformatie over het Centrumplan

Ten behoeve van de raadsvergadering op 3 februari 2004 is door de Stuurgroep (zie volgend hoofdstuk) op 14 januari 2004 een zogeheten Startdocument vastgesteld. Daarin is per afzonderlijk project (Centrumplan, Poelveld en Panneslager) aangegeven

- het projectdoel
- het proces
- de projectstructuur
- de verantwoordelijkheden van de partijen en
- een tijdsplanning.

Panneslager is een toekomstig bedrijventerrein gelegen noordelijk van de kern Eijsden (tegenover de uitbreidingswijk Poelveld) en voorziet in een toekomstige behoefte aan bedrijventerreinen van de gemeente Maastricht, waarvan de verdere ontwikkeling uiteindelijk buiten het bestek van een integraal plan is komen te liggen.

Zowel Poelveld als Panneslager betrof uitvoering van provinciaal beleid (POL aanvulling bedrijventerreinen februari 2003).

In dit Startdocument werd tevens ingegaan op de aanleiding voor het Centrumplan en de samenhang tussen diverse ontwikkelingen die betrekking hebben op wonen, winkels, scholen, voorzieningen en verkeer.

Op 19 oktober 2004 besloot de raad akkoord te gaan met de uitwerking onder de hoede van de Stuurgroep samen met alle betrokken partijen van het voorlopig Stedenbouwkundig ontwerp van scenario 1 en dit scenario te vertalen in een definitief stedenbouwkundig ontwerp met exploitatieberekening. Daaraan werden voorwaarden¹³ meegegeven waaraan het definitieve plan diende te voldoen. Het ging hierbij om:

- Het behoud van het Veldje als plein van behoorlijke omvang voor groen, ontmoetingsruimte en speelgelegenheden.
- Begeleiding van de bewoners van het Veldje (door Woningstichting Servatius).
- Keuze voor een meer kleinschalige en meer dorpse invulling van de winkelconcentratie op de nieuwe locatie.
- Realisatie van optimale onderwijsvoorzieningen in het Poelveld.
- Verkeersveilige school-thuisroutes.
- Onderzoek naar de oplossing voor een veilige oversteek van de leerlingen van het basisonderwijs over de spoorlijn Maastricht-Luik.
- Een “zeer gedetailleerde financiële paragraaf” in het definitieve stedenbouwkundige ontwerp.
- Betrokkenheid van de inwoners van Eijsden bij de verdere planontwikkelingen.
- Een communicatieplan, op te leveren vóór 1 januari 2006.

De raad heeft door goedkeuring van het reeds eerder genoemde raadsstuk van 13 december 2005 het definitief stedenbouwkundig ontwerp van het Centrumplan vastgesteld, ook voor wat betreft de samenstellende delen het Veldje, Breusterstraat, brede school Poelveld en het verkeersonderdeel, inclusief de financiële onderbouwing.

¹³ Zie raadsstuk van 13 december 2005 blz. 3 en 4.

De raad gaf het college de opdracht om een plan van aanpak op te stellen voor de uitvoering van dit definitieve stedenbouwkundig ontwerp voor de vier onderdelen en daarbij de volgende aspecten aan de orde te stellen:

- Communicatie
- Fasering
- uitwerking van definitief stedenbouwkundig ontwerp Centrumplan
- vertaling in de aanbesteding
- relatie met uitvoering Poelveld.

De raad verzocht om ook over het vervolgtraject regelmatig geïnformeerd te worden.

Aan dit laatste is met name uitvoering gegeven door regelmatig raadsconferenties te houden die gemeenschappelijk werden voorbereid en gepresenteerd door de gemeente Eijsden en Woningstichting Servatius. Er zijn in ieder geval raadsconferenties geweest op 30 januari 2007, 19 juni 2007, 20 november 2007, 19 februari 2008 en, volgens de informatie die de commissie heeft ontvangen, was de laatste op 17 juni 2008.

Aan de hand van deze raadsconferentie werden - per conferentie - de afspraken / toezeggingen genoteerd. Daarbij is regelmatig het verzoek van de raad gekomen om ook tussentijds informatie te ontvangen. De status van de afspraken en toezeggingen zijn aan de hand van de verslagen niet duidelijk te adresseren: wie heeft de toezegging gedaan? is deze ook nagekomen? c.q. is op nakoming ook controle uitgeoefend? Deze vragen zijn aan de hand van de door de commissie ontvangen stukken niet duidelijk te beantwoorden. Per toezegging staat aangegeven wat met de toezegging gedaan is.

Aanvullend werd het eerste infoblad over het Centrumplan (editie 0) in week 51 van 2004 huis aan huis in de gemeente Eijsden verspreid. In de infobladen 1, 2 en 3 werden de burgers geïnformeerd over de voortgang van het proces en de werkzaamheden van de werkgroepen.

In de periode tot en met het raadsbesluit van december 2005 zijn vijf infobladen verschenen. Vanaf medio 2006 tot en met 2010 zijn tien infobulletins verspreid. Daarnaast zijn via TV Eijsden tv-uitzendingen geweest, waarbij diverse onderdelen van het Centrumplan zijn gepresenteerd.

Er zijn werkgroepen geformeerd voor Breust en Veldje. Met deze werkgroepen zijn de plannen ontwikkeld voor de invulling van Breust en Veldje. Er is ook een werkgroep Brede school geformeerd met daarin de beoogde gebruikers.

Daarnaast zijn de burgers op 14 en 16 juni 2005 aan de hand van informatiebijeenkomsten geïnformeerd over de stand van zaken binnen de werkgroepen het Veldje en Breusterstraat. Ook werden de burgers op 27 oktober en op 9 november 2005 geïnformeerd over de aanpassingen van het plan als gevolg van de gemaakte opmerkingen. Op 2 november 2005 werd de bevolking geïnformeerd over de uitkosten van de werkgroep Brede School Poelveld. Tenslotte vond op 24 november 2005 een informatiemarkt plaats over het volledige Centrumplan en het voorliggende raadsvoorstel van 7 november 2005, dat in de vergadering van de gemeenteraad van 13 december 2005 is vastgesteld.

4.6. Stand van zaken april 2011

Twee jaar geleden verslechterde de economie en de kredietcrisis brak in volle omvang uit. De woning- en kantorenmarkt stortte in. In 2009 raakte Woningstichting Servatius in de problemen.

De algemene malaise kreeg nog een specifiek regionaal staartje toen het Campusproject werd afgeblazen. Het verlies over 2009 bedroeg 130 miljoen euro, waarvan zestig miljoen euro is terug te voeren op het Campusproject.¹⁴ Ook voor het Centrumplan hadden de problemen bij Woningstichting Servatius gevolgen. De nieuwbouw van zorgcentrum De Bron werd sleutelklaar verkocht aan zorginstelling Vivre. De ondergrond en het omliggend gebied blijven eigendom van Woningstichting Servatius. Vivre heeft een recht van opstal voor de gebouwen. Zorgcentrum De Bron en Bakvliet (Breusterhof) zijn inmiddels gerealiseerd en geopend. De Brede School ging open op 1 januari 2011. De sloopvergunning voor de oude schoolgebouwen, alsmede het oude Rabo-gebouw en zes bungalows is op 23 maart 2011 verleend. Met de sloop is inmiddels begonnen.

De realisering van een nieuw winkelcentrum was volledig voor rekening en risico van Woningstichting Servatius. Omdat Woningstichting Servatius inmiddels een andere koers vaart (back to core-business) wordt het winkelcentrum verkocht aan Rialto Vastgoed bv. Rialto Vastgoed bv heeft de verplichting om alle afspraken tussen Woningstichting Servatius en de gemeente over te nemen. Dit zal leiden tot een nieuwe realisatieovereenkomst met Rialto Vastgoed bv wat betreft het winkelcentrum. De gemaakte afspraken met winkeliers blijven eveneens in stand. De realisering van het winkelcentrum is gepland in 2013. Ten aanzien van het Veldje heeft Servatius aangegeven dat ze middels monitoring willen onderzoeken naar welk type/soort woningen de komende jaren behoefte is. Zij willen bouwen voor de behoefte en de verdere ontwikkeling van het Veldje daarop ook afstemmen. Een afsprakenkader met Woningstichting Servatius en Rialto Vastgoed bv is op 23 december 2010 getekend. Dit wordt nu verder uitgewerkt ten behoeve van de genoemde Realisatieovereenkomsten.

De start van de ontwikkeling van de eerste woningen in Poelveld was in eind 2008. De eerste woningen werden eind 2009 opgeleverd. Wat betreft Poelveld zijn per datum 25 maart 2011, 247 woningen/ kavels in verkoop gebracht waarvan 170 woningen/ kavels verkocht en op 23 woningen/ kavels rust een optie (peildatum 25 maart 2011). Er blijkt een grote behoefte aan koopwoningen tot maximaal 250.000 euro. Duurdere woningen zijn moeilijker verkoopbaar. De verkoop van duurdere vrijstaande woningen (315.000 euro vrij op naam) verliep zo moeizaam dat “besloten is deze locatie te herontwikkelen”.¹⁵ De totale doorlooptijd loopt tot en met 2018.¹⁶

¹⁴ Servatius. Problemen zijn er om op te lossen. Jaarverslag Woningstichting Servatius 2009, blz. 5.

¹⁵ Idem, blz. 28.

¹⁶ Gesprek met mevrouw Starren en de heren Broers en Weijers. Eijsden 13 oktober 2010.

5. Gemeentelijke projectorganisatie

In dit hoofdstuk gaat de commissie in op de wijze waarop het Centrumplan door de gemeente Eijsden is uitgevoerd en de manier waarop daarbinnen de risico's zijn beheerst.

5.1 Doelstelling Centrumplan

Op 14 januari 2004 heeft de raad het Startdocument Centrumplan-Poelveld-Panneslager vastgesteld. Daarbij werd als doel voor het Centrumplan vastgesteld:

“Het komen tot een integrale ruimtelijke oplossing voor de kern Eijsden voor wat betreft

- Onderwijshuisvesting
- Winkelstructuur
- Woningbouw en ouderenhuisvesting
- Verkeer
- Voorzieningen,
- Een en ander in overleg met alle betrokken partijen en de burgers en waarbij het uitgangspunt is de afronding van de planvorming eind 2005.”

5.2 Communicatie

In het Startdocument worden de volgende communicatiemomenten voorzien.

- Eenmaal per kwartaal zal een Informatiebulletin Centrumplan Eijsden worden uitgebracht. Dit bulletin is bedoeld voor alle direct en indirect bij het project betrokkenen. De projectleider is verantwoordelijk voor de inhoud en levert kopij aan. Bij twijfel stemt hij af met de voorzitter. Daarnaast zal de belangrijkste informatie periodiek in het plaatselijk weekblad worden gepubliceerd.
- Daarnaast zal door de projectleider periodiek, gekoppeld aan de belangrijkste mijlpalen, informatie worden verspreid op openbare avonden.
- Eenmaal per maand communiceert de projectleider in het Managementteam van de gemeente Eijsden.
- Bestuurlijk kan de Stuurgroep Centrumplan de communicatie in het college van burgemeester en wethouders voor haar rekening nemen, eventueel ondersteund door de projectleider.
- “Het verdient daarnaast aanbeveling om het presidium en de gemeenteraad eveneens regelmatig te informeren over de voortgang van het project.”

Om een en ander in goede banen te leiden zullen deze communicatiemomenten vooraf in beeld gebracht moeten worden. Daartoe wordt een Plan van Aanpak Communicatie opgesteld.

5.3 De projectorganisatie

5.3.1 Projectstructuur

Om de doelen van het Centrumplan te bereiken wordt in de volgende projectstructuur voorzien.

Het hoogste orgaan in de projectstructuur is de Stuurgroep Centrumplan (SGC).

Voorzitter is de burgemeester van de gemeente Eijsden, leden zijn de overige collegeleden, alsmede een afvaardiging van de directie van Servatius. Deze worden ondersteund door en de projectleider Centrumplan alsmede de projectleider van Servatius. In een collegenota van 11 april 2006, wordt gemeld dat op 10 februari 2004 in het kader van het Centrumplan bevoegdheden zijn overgedragen van het college van burgemeester en wethouders aan de Stuurgroep. Deze in mandaat genomen besluiten dienen in de eerstvolgende collegevergadering ter kennisname te worden voorgelegd.

Belangrijke taak van de SGC is om de voortgang te bewaken binnen de gestelde kaders en het nemen van de besluiten. De SGC neemt minimaal besluiten over de processtappen zoals in de tijdsplanning aangegeven.¹⁷ Als het collegebesluiten betreft die aan de raad dienen te worden voorgelegd, bereidt de projectleider in overleg met de voorzitter van de SGC deze voor en legt het besluit voor aan de raad. De SGC wordt hiervoor door het college gemandateerd.

Onder de SGC fungeert een Projectgroep Centrumplan (PGC). Deze realiseert de voorbereidende en uitvoerende werkzaamheden. Ook bereidt de PGC de besluiten van de SGC voor. Voorzitter is de projectleider. De PGC bestaat daarnaast uit de een vertegenwoordiger van de projectontwikkelaar. De projectleider wordt ondersteund door ambtelijke inbreng op relevante deel terreinen (ruimtelijke ordening, Verkeer en vervoer, onderwijs, financiën, voorzieningen, communicatie etc.) door inbreng in de PGC en via daartoe te formeren werkgroepen. Aan de werkgroepen nemen ook externe partners en externe adviseurs deel. De projectleider is verantwoordelijk voor de instelling en samenstelling van de werkgroepen. De projectleider is integraal eindverantwoordelijk voor het resultaat.

Externe partners hebben geen stem in de politieke besluitvorming. Om goed voeling te houden met externe partners, was het de bedoeling frequent contact te hebben met deze externe partners. Daartoe werd een Klankbordgroep Centrumplan (KGC) opgericht. Deze dient enerzijds om informatie te verspreiden en anderzijds om ook tijdig op de voorgenomen besluiten te kunnen peilen. De Klankbordgroep dient hierin te voorzien. Voorzitter van de Klankbordgroep is de burgemeester van Eijsden. Daarnaast nemen o.a. deel de projectleider Centrumplan, de Rabobank, Stichting Zorg voor ouderen, Tangram en Cramignon en het Kerkbestuur. De klankbordgroep komt bij elkaar voorafgaande aan de mijlpalen in het proces en verder zo vaak als nodig.

5.3.2 Werking van de projectorganisatie

5.3.2.1 De Stuurgroep

Aan de hand van de overlegde stukken blijkt het aantal malen dat de stuurgroep vergaderd heeft. Het gaat hierbij kwantitatief om de volgende frequenties:

¹⁷ Tijdsplanning Centrumplan zoals aangegeven op blz. 7 van het startdocument (raad 3 februari 2004).

Tabel 2: *Vergaderfrequentie stuurgroep*

Jaar	Frequentie
2005	5
2006	4
2007	5
2008	6
2009	6
2010	5

Uit analyse van alle verslagen van de Stuurgroepvergaderingen kom naar voren dat de stuurgroepvergaderingen door de deelnemers in het algemeen goed werden bezocht, de agendapunten relevant waren voor de fase van het project en de verslaglegging to the point. De verslagen werden gecompleteerd met een besluitenlijst. Het college werd systematisch, conform de afspraak van 10 februari 2004, op de hoogte gesteld van de gemaakte afspraken in de stuurgroep. De financiële ontwikkeling blijkt - volgens de verslaggeving - in de Stuurgroep in meer algemene termen besproken te zijn geweest. Naar het oordeel van de commissie heeft de Stuurgroep haar taak conform de doelstellingen vervuld.

5.3.2.2 De Projectgroep / Kerngroep Centrumplan

Deze projectgroep heeft de facto onder de naam Kerngroep gefunctioneerd en zorgde voor de interne ambtelijke afstemming en voorbereiding van de vergaderingen van de Stuurgroep. Het aantal vergaderingen staat in onderstaande tabel genoteerd

Tabel 3: *Vergaderfrequentie projectgroep*

Jaar	Frequentie
2004	4
2005	10
2006	12
2007	9
2008	7
2009	5
2010	2

Ook uit een analyse van de verslagen van de Kerngroepvergaderingen komt naar voren dat de vergaderingen door de deelnemers in het algemeen goed werden bezocht, de agendapunten relevant waren voor de fase van het project en de verslaglegging eveneens aan de maat was.

In het Plan van Aanpak uitwerking Definitief Ontwerp Centrumplan van januari 2006 is aangegeven dat de Kerngroep rapportages opstelt over alle deelaspecten van het proces. Deze rapportages zijn bedoeld om de Stuurgroep te informeren over de voortgang van het proces. De Kerngroep heeft over de jaren 2006 tot en met 2008 in totaal acht (kwartaal)rapportages opgesteld. Deze rapportages zijn opgesteld aan de hand van een en hetzelfde format. Daarbij werd vooral ingegaan op de inhoudelijke ontwikkelingen van de verschillende planonderdelen van het Centrumplan. Voordeel hiervan is de vergelijkbaarheid, nadeel dat als eenmaal een format wordt gebruikt hier ook niet snel meer van zal worden afgeweken of dat een bepaalde soort informatie eenmaal niet aan bod is gekomen, dit ook in de toekomst lastig is te veranderen. Deze rapportages zijn naar het oordeel van de commissie hoewel niet onjuist, ook niet erg informatief geweest. Met name op het punt van de financiële en planmatige ontwikkelingen zouden de confrontaties tussen planning en realisatie aanmerkelijk beter gekund hebben.

5.3.2.3 De Klankbordgroep

De Klankbordgroep is alleen in 2004 bijeen gekomen en wel vier maal. Na 2004 heeft de Klankbordgroep niet meer gefunctioneerd. We stellen dan ook vast dat de intentie om de Klankbordgroep bij elkaar te laten komen voorafgaande aan de mijlpalen in het proces (en verder zo vaak als nodig) niet is gerealiseerd. De Klankbordgroep is naar de gemeente heeft laten weten niet meer bij elkaar gekomen omdat de betrokken partijen participeerden in de verschillende werkgroepen.

5.3.2.4 De communicatie met de raad

Wil de raad haar controlerende rol goed kunnen vervullen dan zal zij, naast het vaststellen van heldere kaders voor het college, ook over de voortgang van het project naar behoren geïnformeerd moeten worden. En omgekeerd: ook de raad moet goed geïnformeerd willen worden.

Behalve met de reguliere rapportages in het kader van de planning- en controlcyclus is de raad niet met afzonderlijke nota's geïnformeerd over voortgang, stand van zaken of afwijkingen van de kaders. De raad is wel op de hoogte gebracht en heeft gelegenheid gehad vragen te stellen in de zogenaamde raadsconferenties die zijn gehouden. In 2006, 2007 en 2008 zijn in totaal zeven raadsconferenties gehouden (een in 2006, drie in 2007 en drie in 2008).

In de raadsconferenties werd ingegaan op de stand van zaken van het Centrumplan en de te verwachten ontwikkelingen. De afspraken en toezeggingen gedaan in de raadsconferenties werden genoteerd en aan het verslag toegevoegd. Inhoudelijk kan worden opgemerkt dat de presentaties in de conferenties vooral visueel waren en minder ingingen op de financiële merites van de geschetste ontwikkelingen in relatie tot de planning.

Op 26 november 2008 meldt het college aan de raad dat in het Presidium is besloten dat geen openbare raadsconferenties meer gehouden zullen worden over de stand van zaken van het Centrumplan. De raad zou in de toekomst aan de hand van kwartaalrapportages worden geïnformeerd. De raad heeft hiermee ingestemd.

De eerste kwartaalrapportage betreft het vierde kwartaal van 2008. Ook deze rapportage was vooral inhoudelijk en er werd geen systematische confrontatie gepresenteerd tussen planning en werkelijkheid, of - in financiële zin - tussen begroting en rekening. Het zelfde geldt voor de tweede en laatste kwartaalrapportage over juni tot en met oktober 2009. Ook deze waren vooral inhoudelijk van aard en gingen nauwelijks in op de door de raad meegegeven randvoorwaarden in termen van tijd en geld.

Daarnaast zijn de ontwikkelingen in het Centrumplan gepresenteerd in de raad (i.c. de commissie Grondgebiedszaken) op 1 december 2010. Bij die presentatie is wel ingegaan op de financiële opzet van het Centrumplan per 1 december 2010, maar een vergelijking met de eerder vastgestelde opzet wordt niet gegeven. Met andere woorden de afwijkingen werd niet expliciet gepresenteerd.

Het raadslid de heer J.W. Willems (PGE) heeft in het najaar van 2010 vragen gesteld aan het college over de relatie tussen de voortgang van het Centrumplan en de financiële problematiek bij Woningstichting Servatius. Op 4 november 2010 beantwoordt het college deze vragen vrij uitvoerig. Daarbij wordt ook nieuwe –en in de ogen van de commissie belangrijk nieuwe- informatie verstrekt over de ontwikkelingen. Deze informatie is wezenlijk om de ontwikkelingen, ook bij partner Woonstichting Servatius, te kunnen duiden en beoordelen. Deze informatie had naar de mening van de commissie op grond van de actieve informatieplicht eerder en op reguliere wijze vanuit het college verstrekt moeten worden aan de raad.

Al met al kan worden vastgesteld dat de raad weliswaar vrij uitvoerig en systematisch is geïnformeerd over de inhoudelijke ontwikkelingen, maar dat de financiële kant daarvan mager aan bod is gekomen, zodat aan de controlerende functie van de raad op dit punt onvoldoende recht is gedaan.

6. Risicobeheersing Centrumplan

In hoofdstuk 3 is ingegaan op de normen die de commissie hanteert bij de beoordeling van de risicobeheersing van het project Centrumplan.

Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen het politiek-bestuurlijk niveau en het organisatorisch niveau (op ambtelijk niveau).

Op politiek bestuurlijk niveau gaat het dan om de vraag:

- Heeft de raad kaders gesteld aan het project en kan de raad het project controleren, de regie houden en eventueel nadere kaders stellen?
Bij de kaderstellende rol van de raad gaat het erom dat de raad bij de vaststelling van de nota van uitgangspunten en bij een finaal Go / No go besluit inzicht heeft in:
 - De doelen (prestaties, maatschappelijke effecten)
 - De reikwijdte: wat valt er wel en wat valt er niet onder het project?
 - De tijd (planning van het project)
 - Geld (kosten en opbrengsten)
 - Risico's (inventarisatie, actualisering, beheersing kosten)
- Bij de controlerende rol van de raad is de vraag
 - wordt de raad op de hoogte gehouden van relevante ontwikkelingen? Met andere woorden:
 - is in de voortgangs- en eindrapportages is ook informatie opgenomen over doelen, bereik, tijd, geld en risico's?
 - De rapportages moeten inzicht geven in de realisatie, de verschillen met het oorspronkelijke besluit en een adequate verklaring.

Op organisatorisch niveau gaat het dan met name om de volgende vragen:

- Zijn de risico's geïdentificeerd?
- Zijn adequate reductiemaatregelen genomen?
- Worden de maatregelen ook uitgevoerd?
- Op welke wijze wordt het projectplan beheerst?

Het is allereerst van belang vast te stellen of vooraf op meta niveau projectrisico's systematisch zijn geïdentificeerd. En vervolgens of op basis van deze identificatie reductiemaatregelen zijn genomen. De commissie heeft vastgesteld dat in Eijsden geen systematische risicoanalyse heeft plaats gevonden waarbij de risico's vooraf in beeld zijn gebracht.

Hieronder gaat de commissie in op de vraag of en zo ja op welke wijze de risico's dan beheerst zijn gedurende het project, waarbij de genoemde checklist van hoofdstuk 3 als leidraad dient.

6.1 Kaderstelling

De norm luidt als volgt.

- Het is duidelijk welke probleem met het project wordt aangepakt en waarom het zou werken
- Er zijn alternatieven uitgewerkt en een voorkeur is uitgesproken
- De maatschappelijk effecten zijn toetsbaar evenals de outputdoelstellingen
- De belangen en wensen van de beoogde doelgroep zijn in beeld gebracht evenals de belangen en wensen van derden (marktpartijen, belangenorganisaties).

In het raadsbesluit van 13 december 2005 is aangegeven wat de doelen, de middelen en de mijlpalen zijn van het Centrumplan. Alternatieven zijn niet echt aan de orde geweest. Er is in 2004 gekozen om één scenario uit te werken. Dit scenario is in het raadsbesluit van 13 december 2005 uitgewerkt. behalve het binnen het Centrumplan verankerde concept van de brede school in Poelveld. Wel is gemeld wat de consequenties zullen zijn als het Centrumplan niet doorgaat. De outputdoelstelling in termen van aantal woningen, aantal vierkante meters winkelruimte en aantal parkeerplaatsen e.d. is goed meetbaar. De meer zachte outcomedoelstellingen (leefbaarheid in Poelveld waarborgen en verbinden van beide centrumkernen) zijn lastiger meetbaar.

6.2 Reikwijdte

De norm luidt als volgt:

Het is duidelijk wat wel en wat niet onder het project valt. Er is ruimte voor scopewijzigingen en wie daarover besluit.

Bij de vaststelling van de eerder genoemde nota van 7 november 2005, maar vooral bij de samenwerkingsovereenkomst en Nadere Realisatieovereenkomst met Woonstichting Servatius is vastgelegd wat het project behelst en op welke manier eventueel verschillen binnen het project, maar ook over het project zelf, dienen te worden aangepakt. De vastlegging vooraf van de reikwijdte van het project, maar vooral ook een procedure hoe eventuele verschillen gedurende het project in dienen te worden aangepakt dragen bij aan de projectbeheersing.

6.3 Sturing

De norm luidt als volgt:

Het is duidelijk op welke grootheden binnen het project wordt gestuurd, de looptijd van het project is vastgelegd, besluitvormingsmomenten zijn bekend, evenals de betrokkenheid van de raad. De verantwoordelijkheids- en bevoegdheidsverdeling tussen gemeente en private partner is beschreven.

Zonder dat bovenstaande elementen expliciet onder deze noemers worden genoemd in de stukken, blijkt wel dat de projectorganisatie wist welke kritische variabelen er in het traject waren. En ook wanneer welk stuurinstrument moest worden ingezet (planning, vergunning, onderzoek, overleg en terugkoppeling). Besluiten zijn, voor zover uit de verstrekte documenten blijkt, op het juiste systeemniveau genomen.

6.4 Planning

De norm luidt als volgt:

Er is een tijdschema waarin de verschillende projectfasen aan concrete data worden gekoppeld, evenals de minimum en maximum tijdsduur van het project. Ook is tijd ingeruimd voor in- en samenspraak.

Er is een planning opgesteld die vrij nauwkeurig aangeeft wel planonderdeel wanneer gereed moet zijn. Daarbij zijn ook belangrijke elementen die door derden dienen te zijn uitgevoerd. Ook voor de samenspraak met derden, waaronder voorlichtingsprogramma's, is tijd ingeruimd.

6.5 Financiën

De norm luidt als volgt:

Er is een raming van kosten en opbrengsten. Aangegeven dient te zijn hoe de raming tot stand is gekomen en of de raming (in- of extern) is getoetst. Ook is de financieringswijze aangegeven incl. de begrotingsinpassing. De PPS constructie is gemotiveerd (met bijvoorbeeld een variantenanalyse).

De raming van kosten en opbrengsten is (in hoofdstuk 6 van de nota van 7 november 2005) aangegeven en onderbouwd. Ook is de voorziene financiering aangegeven. Uit de stukken kan niet worden opgemaakt of de investerings- en exploitatieramingen ook door andere externe deskundigen dan de huisaccountant zijn getoetst.

6.6 Risico's

De norm luidt als volgt:

Er is voorafgaande aan het project een risico-inventarisatie gemaakt, waarbij, in het geval van PPS, aandacht is voor afwentelingsmechanismen en stelposten. De soorten risico's dienen daarbij onderkend te zijn (financieel, juridisch, technisch en bestuurlijk). Per risico wordt de kans van optreden aangegeven. Ook worden de beheersmaatregelen aangegeven om de risico's te beheersen. Ook worden de risico's gekwantificeerd (inclusief een bandbreedte, bijvoorbeeld aan de hand van zogenaamde probabilistische ramingen).

Er is geen systematische risicoanalyse gemaakt, waarbij de (afzonderlijke) risico's zijn geïnventariseerd en gekwantificeerd. De door Eijsden getroffen risicoreductiemaatregelen zijn dan ook niet op een expliciete risicoanalyse gebaseerd. Op 11 september 2006 is de raad ingelicht over het aanbod van Woningstichting Servatius om het bouwen, exploiteren en beheren van de brede school in handen te leggen van de Woningstichting. In de informatie aan de raad komen de hierbij horende risico's niet aan de orde. Tot deze risico's hoort echter ook de mogelijkheid dat een derde partij (in dit geval de Woningstichting) niet langer aan haar verplichtingen kan voldoen. De Woningstichting wordt "een betrouwbare partner in de ontwikkeling van het Centrumplan" genoemd en "de gemeente wordt gevrijwaard voor alle financiële risico's die bij de bouw kunnen optreden."¹⁸

¹⁸ Brief van de burgemeester aan de leden van de raad van de gemeente Eijsden van 11 september 2006.

In het licht van de latere ontwikkelingen bij de Woningstichting is hier een aanzienlijk risico over het hoofd gezien. Te meer omdat de bouw van de brede school een belangrijk kernelement is.¹⁹

6.7 Projectorganisatie en uitvoering

De norm luidt als volgt:

De uitvoeringorganisatie is helder omschreven, de administratieve organisatie en interne controle zijn duidelijk, inclusief toetsingsmechanismen en functiescheidingen. Er worden regelmatig audits uitgevoerd. Ook is de toezichthoudende rol van de gemeente geregeld in geval van PPS.

In hoofdstuk 5 is ingegaan op de projectstructuur die bestaat uit een Stuurgroep, een Projectgroep en een Klankbordgroep. De commissie stelt vast dat, met uitzondering van de Klankbordgroep, de Stuur- en Projectgroep adequaat zijn bemenst, regelmatig hebben overlegd, daarbij relevante punten zijn besproken en van de overleggen verslagen zijn gemaakt. Uit de verslagen komt naar voren dat in het algemeen werd opgeschaald als dat nodig was. De klankbordgroep heeft alleen in 2004 gefunctioneerd.

De toezichthoudende rol van de gemeente is beperkt geweest omdat de gemeente zelf - via de stuurgroep - een mede uitvoerder is geweest. Daarom had het in de rede gelegen als periodiek (bijvoorbeeld elke twee jaren) een onafhankelijke audit zou zijn uitgevoerd. Er zijn geen externe audits gehouden naar inhoud en voortgang van het project.

6.8 Controle

De norm luidt als volgt:

De raad wordt met tussen- en eindrapportages geïnformeerd over de realisatie, de verschillen met het oorspronkelijke besluit en een verklaring voor de eventuele verschillen.

Allereerst is de raad aan de hand van de reguliere - en dus algemene - planning- en controlcyclus geïnformeerd. De reguliere planning- en controlcyclus is echter niet erg diepgaand of specifiek gericht op het Centrumplan. Het is naar de mening van de commissie dan ook vrijwel onmogelijk om alleen aan de hand van de planning- en controlcyclus de ontwikkelingen bij uitvoering van het Centrumplan te volgen en te controleren.

Daarnaast heeft het college over de jaren 2006, 2007 en 2008 raadsconferenties georganiseerd (zeven in totaal) waarin de ontwikkelingen - vooral visueel - werden toegelicht. Daarbij werd, voor zover aan de hand van de verslagen is na te gaan, niet ingegaan op de afwijkingen ten opzichte van de eerdere planning of de projectrisico's. Bij de presentaties zijn de afwijkingen impliciet gemeld. De afspraken van de raadsconferenties werden consequent aan het verslag toegevoegd.

Het Presidium van de raad heeft besloten dat vanaf november 2008 geen raadsconferenties meer gehouden worden en de informatieverstrekking aan de raad verder aan de hand van kwartaalrapportages zal geschieden. De commissie heeft de kwartaalrapportages over 2008 en 2009 ontvangen.

¹⁹ Op 5 maart 2007 is de commissie meegedeeld door het hoofd van de afdeling bestuur en managementondersteuning en de projectleider dat de Woningstichting Servatius de bouw en exploitatie van de brede school voor haar rekening zou nemen. Op 1 november 2006 heeft de burgemeester in een gesprek met de commissie op deze constructie gewezen en op de voordelen van deze constructie in het kader van risicodekking gewezen. Zie de brief van de commissie aan de voorzitter van de gemeenteraad van Eijsden van 27 maart 2007.

Deze rapportages werden opgesteld volgens een vast stramien. Zo werd steeds inhoudelijk op de planontwikkeling ingegaan en werd ook het aspect communicatie hierbij betrokken. De financiële aspecten kwamen hierbij echter niet aan de orde. Afwijkingen worden niet uitgelegd. Naar aanleiding van vragen van het raadslid J.W. Willems (PGE) over de in de media gesignaleerde financiële moeilijkheden van Woonstichting Servatius, is het college uitvoerig ingegaan op de relevante ontwikkelingen, risico's en mogelijkheden. Deze rapportage is naar het oordeel van de commissie de meest informatieve over de afgelopen jaren van de zijde van het college.

Met uitzondering van de hierboven gemelde beantwoording van de vragen van het raadslid J.W. Willems (PGE) door het college, voldoen de eerdere rapportages niet aan de daaraan te stellen eisen. Mede daardoor is de controlerende rol van de raad beperkt geweest. Maar het is natuurlijk ook aan de raad zelf om daar op toe te zien en actief vragen te stellen over de financiële en planmatige ontwikkelingen. Het is de kern van haar controlerende taak. De gemeente heeft in het kader van hoor en wederhoor de volgende reactie gegeven: “Deze brief is een weergave van het moment. De kwartaalrapportages waren tevens weergaves van de respectievelijke momenten. Ook hierin werden de wijzigingen aangegeven.”

7. Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

Aan dit onderzoek liggen twee hoofdvragen ten grondslag:

1. Worden de risico's die samenhangen met de uitvoering van het Centrumplan adequaat beheerst?
2. Zijn hier verbeteringen aan te geven, mede met het oog op toekomstige grote projecten?

De eerste twee deelvragen komen in deze paragraaf aan de orde. In de tweede paragraaf doet de commissie aanbevelingen.

1. Bij de voorbereiding van het Centrumplan zijn de met zo'n groot project samenhangende risico's niet geïdentificeerd en geïnventariseerd. Het in handen leggen van de verantwoordelijkheid voor de bouw, de exploitatie en het beheer van de brede school bij Woonstichting Servatius betekende beslist niet dat de gemeente Eijsden zou zijn gevrijwaard voor alle financiële risico's die bij de bouw zouden kunnen optreden.
2. Van een systematische monitoring van risico's is geen sprake geweest.
3. De twee eerste conclusies betekenen niet dat in de projectuitvoering waarborgen hebben ontbroken om bij onvoorziene omstandigheden bij te sturen en in te grijpen. De stuurgroep en de projectgroep/kerngroep hebben naar behoren gefunctioneerd en een goede informatievoorziening naar het college mogelijk gemaakt.
4. De informatievoorziening naar de raad had daarentegen beter gekund. In raadsconferenties en kwartaalrapportages kwam met name de financiële kant van de uitvoering van het Centrumplan onvoldoende aan bod. De informatievoorziening in het kader van de reguliere planning- en controlcyclus was niet toereikend om dit gemis te compenseren. De mogelijkheden voor de raad om de uitvoering van dit project te controleren, de regie te houden en eventuele kaders te stellen werden beperkt ingevuld, zowel door het college als door de raad.

7.2 Aanbevelingen

Tussen het station van Eijsden en het kasteel staan de zogeheten witte paaltjes: een rustpunt voor de een, een oriëntatiepunt voor de ander. Voor al degenen die bij grote projecten betrokken zijn horen oriëntatiepunten, evaluatiemomenten, toezicht en terugkoppeling tot het gebruikelijke en vertrouwde instrumentarium. Wat dat betreft bieden de witte paaltjes inspiratie om enkele aanbevelingen voor een nog betere projectuitvoering aan de gemeenteraad van Eijsden-Margraten voor te leggen.

1. De eerste aanbeveling is om bij de start van een groot project een risico-analyse op te stellen en in de projectorganisatie de verantwoordelijkheid voor het volgen van de geïdentificeerde risico's duidelijk te beleggen.
2. De tweede aanbeveling is gericht op het verbeteren van de informatievoorziening aan de raad en om de controlerende taak van de raad tot haar recht te laten komen. Aan het begin van elk project legt de raad vast hoe en waarover de raad over de uitvoering van het project wil worden geïnformeerd. Deze informatieafspraken kan overeenkomstig de checklist die in hoofdstuk 3 is genoemd. De projectorganisatie zou hierbij baat kunnen hebben van projectmatige standaarden als Prince 2.

Bijlagen

Bijlage 1 Chronologie

21 februari 2003	Vaststelling door Provinciale Staten POL-aanvulling bedrijventerreinen Zuid-Limburg
18 maart 2003	Versijning notitie 'uitgangspunten convenant Panneslager/Poelveld'
14 januari 2004	Bekendmaking startdocument Centrumplan-Poelveld-Panneslager
8 maart 2004	Convenant Poelveld/ Panneslager tussen de gemeente Maastricht, de provincie en de gemeente Eijsden
29 maart 2004	College besluit tot intentieovereenkomst met Maatschap Poelveld en Trichter Ontwikkelingsmaatschappij over uitbreiding Poelveld
26 mei 2004	Ondertekening van de intentieovereenkomst realisatie bestemmingsplan uitbreiding Poelveld (gemeente en Maatschap Poelveld en Trichter Ontwikkelingsmaatschappij)
27 juli 2004	Ondertekening van de intentieovereenkomst voor de integrale planontwikkeling Centrumplan (Gemeente en Woningstichting Servatius)
19 oktober 2004	De gemeenteraad gaat akkoord met drie ontwikkellocaties (het scenario 1): winkels met zorgwoningen in de Breusterstraat en omgeving, woningbouw op locatie Veldje en verplaatsing van de twee basisscholen naar uitbreidingsgebied Poelveld
Eind 2004	Huis-aan-huis verspreiding van infoblad over het Centrumplan (editie 0)
18 maart 2005	Notitie 'Een nieuw winkelcentrum voor Eijsden'
Mei 2005	Ondertekening samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en Woningstichting Servatius
14 juni 2005	Informatiebijeenkomst over Veldje
16 juni 2005	Informatiebijeenkomst over Breusterstraat

27 oktober 2005	Informatiebijeenkomst over Veldje
2 november 2005	Informatiebijeenkomst over brede school Poelveld
9 november 2005	Informatiebijeenkomst over Breusterstraat
10 november 2005	Ondertekening overeenkomst met Ontwikkelingsmaatschappij Poelveld vooruitlopend op te ondertekenen exploitatieovereenkomst, waarin o.a. geregeld is de overdracht van grond om niet ten behoeve van de Brede School
22 november 2005	Ondertekening samenwerkingsovereenkomst realisatie bestemmingsplan uitbreiding Poelveld (gemeente en Ontwikkelingsmaatschappij Poelveld Eijsden B.V.)
24 november 2005	Informatiemarkt over het Centrumplan
13 december 2005	De gemeenteraad gaat akkoord met het Centrumplan
Januari 2006	Plan van aanpak uitwerking DO Centrumplan
13 maart 2006	Realisatieovereenkomst Centrumplan (Gemeente en Woningstichting Servatius)
28 december 2006	Ondertekening koepelovereenkomst ontwikkeling brede school/magneetschool Eijsden (Gemeente en Woningstichting Servatius)
30 januari 2007	Raadsconferentie stand van zaken Centrumplan
april 2007	Ondertekening realisatieovereenkomst Poelveld fase II (Gemeente en Ontwikkelingsmaatschappij Poelveld Eijsden B.V.)
19 juni 2007	Raadsconferentie stand van zaken Centrumplan
20 november 2007	Raadsconferentie stand van zaken Centrumplan
19 februari 2008	Raadsconferentie stand van zaken Centrumplan
17 juni 2008	Raadsconferentie stand van zaken Centrumplan
8 juli 2008	Ondertekening nadere realisatieovereenkomst Centrumplan Eijsden (Gemeente en Woningstichting Servatius)

3 september 2008	Voortgangsrapportage aan raad mei tot en met augustus 2008
Januari 2009	Kwartaalrapportage aan raad 4 ^e kwartaal 2008
Juni 2009	Kwartaalrapportage aan raad februari tot en met mei 2009
Oktober 2009	Kwartaalrapportage aan raad juni tot en met oktober 2009
29 september 2010	Presentatie commissie GGZ stand van zaken
4 november 2010	Brief aan PGE en raad inzake stand van zaken
1 december 2010	Presentatie commissie GGZ inzake stand van zaken

Bijlage 2

Lijst van personen waarmee de commissie heeft gesproken

De heer J. Broers

Mevrouw J. Starren - Stevens

De heer A. Weijers

Bijlage 3 Lijst van afkortingen

ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
KGC	Klankbordgroep Centrumplan
PGC	Projectgroep Centrumplan
PGE	Partij Groot Eijsden
POL	Provinciaal Omgevings Plan
PPS	publiek-private samenwerking
Prince2	Projects in Controlled Environment
SGG	Stuurgroep Centrumplan

Bijlage 4 Geraadpleegde literatuur

Algemeen:

Provincie Limburg	Regeling Grote Projecten Provincie Limburg 2009
Rekenkamer Den Haag	Grip op grote projecten, 28 januari 2010
Rekenkamercommissie Venlo	Onderzoeksrapport Grote projecten, maart 2010
Rekenkamercommissie Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest	Wegen na de Traverse, 2009
Jouke de Vries en Paul Bordewijk (red.)	Rijdende treinen en gepasseerde stations, 2009
Gemeente Eijsden:	
Startdocument Centrumplan	14 januari 2004
Samenwerkingsovereenkomst Uitbreiding Poelveld	22 juni 2005
Plan van Aanpak uitwerking Centrumplan	Januari 2006
Raadsconferentie Eijsden	19 juni 2007
Raadsconferentie Eijsden	20 november 2007
Raadsconferentie Eijsden	19 februari 2008
Raadsconferentie Eijsden	17 juni 2008
Nadere realisatieovereenkomst	25 juni 2008
Kwartaalrapportages uitwerking Centrumplan	
Diverse raadsbesluiten	

Bijlage 5
Overzicht eerdere onderzoeken rekenkamercommissie-zl

2006	Nuth	Onder de loep	Declaratiegedrag in de gemeente Nuth
2006	Gulpen-Wittern	Tere plekken	Integriteit en wegwerkzaamheden aan de Slenakerweg in Gulpen-Wittern
2006	Meerssen	In de Meerssense maat	Onderzoek naar de organisatieontwikkeling van de gemeente Meerssen 1993-2006
2007	Eijsden	Een goede buur of een verre vriend	De samenwerking tussen Eijsden en Margraten in de startblokken
2007	Eijsden	Vooronderzoek naar de financiering van het centrumplan in de gemeente Eijsden	
2007	Gulpen/Wittern	Kompas of glazen bol?	Onderzoek naar het sturingsinstrumentarium van de gemeente Gulpen-Wittern
2007	Gulpen-Wittern	Doel of middel?	Intergemeentelijke samenwerking door de gemeente Gulpen-Wittern
2007	Valkenburg	Een geschenk uit de hemel	De samenwerking tussen Valkenburg aan de Geul en 3W
2008	Beek	Elk uur telt	Inhuur van extern advies voor de gemeente Beek
2008	Nuth	Voor het goede doel	Doelmatig en doeltreffend sportaccommodatiebeleid voor de gemeente Nuth
2009	Gulpen-Wittern	Van de grond gekregen	Grondexploitatie in Gulpen-Wittern nader onderzocht

2009	Eijsden	Met de knip op de beurs	Doelmatigheid van het accommodatiebeleid in Eijsden
2009	Meerssen	Vijf kanten van Pentasz	Functioneren van de regionale sociale dienst Pentasz vanuit Meerssens perspectief
2009	Beek	Met of zonder schone lei?	De uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning in Beek
2009	Valkenburg	Drie parels aan één ketting	Intergemeentelijke samenwerking door de gemeente Valkenburg aan de Geul
2009	Eijsden	Oude wijn in nieuwe zakken?	De uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning in Eijsden
2009	Gulpen-Wittem	Midden in de roos geschoten?	De uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning in Gulpen-Wittem
2010	Nuth	Niets nieuws onder de Wmo?	De uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning in Nuth
2010	Valkenburg	Meedoen en ondersteunen: keuzes of knelpunten?	De uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning in Valkenburg aan de Geul
2010	Beek	Minder regels, minder kosten?	Deregulering en administratieve lastenverlichting in de gemeente Beek
2010	Meerssen	Op de Meerssenerweg naar de Wmo	De uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning in Meerssen
2010	Gulpen-Wittem	Eén grote familie	Onderzoek naar vast personeel en inhuur 2006 tot en met 2009

2010	Beek, Eijsden, Gulpen-Wittem, meerssen, Nuth, Valkenburg	De Wmo op heuvels en in dalen	De uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning; Koepelnotitie
------	---	-------------------------------	--

Bijlage 6 De rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie bestaat uit:

ir. P.T.H.J. (Peter) Thuis	: voorzitter
drs. M.J.M. (Mimi) Crijns	: lid
drs. A.M.J. (Ton) Dreuw RC	: plv. voorzitter
mr. D.J.J.M. (John) Havenith	: lid
dr. H.P.M. (Bert) Kreemers	: lid
drs. W.J.H.S. (Wil) Lindelauf RA RO	: lid
M.G.A. (Maurice) Cobben	: secretaris

Alle leden maken op persoonlijke titel deel uit van de rekenkamercommissie. De in de rekenkamercommissie werkzame registeraccountant treedt niet in die hoedanigheid op.

Website	:	www.rekenkamericie-zl.nl
Postadres	:	Postbus 998, 6300 AZ Valkenburg aan de Geul
Telefoon	:	06 – 215 337 83
Emailadres	:	info@rekenkamericie-zl.nl